

LESSUGGESTIES VOOR HET BASISONDERWIJS

31 JANUARI 2001

Gedichtendag

Behoud
de Begeerte

Hoe deze lessuggesties te gebruiken

Op 31 januari 2002 is de derde Gedichtendag. Een dag lang staan Nederland en Vlaanderen in het teken van de poëzie en zijn op tal van plaatsen gedichten te horen, te lezen en te zien.

Speciaal voor het basisonderwijs zijn deze lessuggesties samengesteld, niet met de bedoeling ze klakkeloos op te volgen en er alleen gebruik van te maken op die ene dag, maar als een handreiking om in de klassen van het basisonderwijs een goed poëzieklimaat te scheppen waarbij kinderen spelenderwijs met gedichten worden geconfronteerd.

De ervaring leert dat het bijna terloops doseren van poëzie binnen een groep het leesplezier bevordert en de leesvaardigheid en het zelf schrijven door kinderen en het op zoek gaan naar gedichten stimuleert. Werken met poëzie brengt leerlingen in aanraking met een bijzondere omgang met taal: met zo weinig mogelijk, zorgvuldig gekozen woorden veel zeggen.

In deze lessuggesties is een tiental gedichten opgenomen. Sommige daarvan zijn speciaal voor kinderen geschreven. Van andere gedichten is de betekenis misschien niet meteen duidelijk, maar juist door de vorm, door het gebruik van niet bestaande woorden, door de klank of het ritme maken ze kinderen nieuwsgierig. Na de liedjes en opzegversjes van de eerste schooljaren, die zo duidelijk het plezier in rijm, ritme en klanken stimuleren, blijken kinderen meer en meer open te staan voor gedichten die betrekking hebben op hun eigen beleveningswereld, al blijft het genieten van pure fantasiegedichten en nonsensversjes voortbestaan.

Wat is een gedicht?

‘De woorden hobbelen een beetje...’ dat is één van de antwoorden op de vraag aan kinderen wat een gedicht nu eigenlijk tot een gedicht maakt. Anderen bezweren dat het rijmen moet. ‘Omdat het korte regeltjes zijn,’ zegt een derde, of: ‘je kan er muziek op maken.’

Kinderen zullen het er altijd wel over eens zijn dat je een gedicht door zijn vorm altijd als gedicht kunt herkennen, dat het gaat om met zo min mogelijk woorden te zeggen wat je zeggen wilt. ‘Met een klein mondje nog kleinere dingen zeggen,’ schrijft de dichter Remco Campert in een gedicht

De woorden staan als zingende kinderen in een rij opgesteld in een gedicht. Ieder kind weet wie er voor of achter hem moet lopen, precies in de maat en zingend met dezelfde stem. Er mag er niet één wegspringen uit de rij, één uit de pas gaan lopen of met een andere stem zingen.

In dit gedicht
is geen woord
te veel
Neem je er iets af
dan is het niet meer heel

schrijft de dichter K. Schippers in een gedicht dat vanzelfsprekend ‘Gedicht’ heet.

Natuurlijk is er meer dan de vorm wat een gedicht tot gedicht maakt. Wie regelmatig luistert naar poëzie, zelf gedichten leest of maakt beseft hoe uniek ieder mens is. Meekijkend door de ogen van de dichter ontdek je dat niet één ander mens de wereld om hem heen op dezelfde manier bekijkt. De boom voor je raam, de hond die je op straat voorbij holt, zal bij iedereen heel verschillende gedachten oproepen. Voor de één is die boom een strenge wachter met zwaaiende armen, voor de ander een groen huis voor

vogels of een toren vol windmuziek. En die hond? Is hij op de vlucht, zoekt hij een nieuw baasje of droomt hij van een sprookjeshoorn waar worst aan groeit? Iedereen, oud of jong, zal zo zijn eigen gedachten hebben bij toch dezelfde beelden. In een gedicht gaat het erom dat de dichter in woorden uitdrukt wat hij denkt of voelt bij het zien van mensen, dieren en dingen en zelfs wat hij voelt of denkt bij dingen die je niet kunt zien maar waar hij over droomt of waarvan hij zou willen dat ze waren zoals hij ze het liefste ziet.

‘Ik zie, ik zie wat jij ook ziet,’ zegt de dichter,
‘hoe jij het ziet dat weet ik niet.
Ik zie het zoals ik het zie
en wat ik zie dat zeg ik dan
zoals alleen maar ik het kan.
En dat is poëzie.’

Raden naar wat de dichter bedoelt te zeggen met zijn gedicht is eigenlijk net zo’n spel als ‘Ik zie, ik zie...’ De lezer mag in een gedicht lezen wat hij erin lezen wil. Poëzie lezen is zelf een beetje meedichten.

Gedichten in de klas

Voorlezen

Voorlezen, blijkt, ook als kinderen zelf al vlot kunnen lezen, het meest effectieve middel om kinderen voor de poëzie te winnen. Het spel met woorden en de ‘melodie’ binnen de regels van het gedicht springen er duidelijker uit dan wanneer ze in letters op papier staan. Het eigen plezier in poëzie van de leraar speelt bij het voorlezen een grote rol. De klas zal de sfeer die dat uitstraalt meteen herkennen en er eens voor gaan zitten zonder zo’n onderbreking voor een gedicht als een les te ervaren. Het is voor kinderen die nog maar net met poëzie in aanraking komen niet wenselijk om gedichten inhoudelijk te gaan ontrafelen en alle aspecten van stijl, vorm en ritme onder de loep te nemen. Hoogstens kunnen leerlingen opmerkzaam worden gemaakt op wat ze ook vaak zelf in poëzie al ontdekken: letterrijmen (alliteratie), binnenrijmen (assonantie), doorlopers (enjambement). Kinderen blijken heel vindingrijk om zelf zinnetjes te maken waarin die vormen voorkomen: ‘Kinderen kunnen computers kraken’. ‘Olifanten rollen tonnen olie voort’ of ‘In een heel klein bosje / daar woont de laatste tovenaar.’

Zelf gedichten kiezen

Eenmaal meer vertrouwd met poëzie, kan de leraar de kinderen ook zelf aan het woord laten komen met door hen gekozen gedichten. Belangrijk is het daarom dat in de klas of in de schoolbibliotheek een ruime keus aan versjesboeken en gedichtenbundels aanwezig is en kinderen daarin vrij kunnen grasduinen. De klas mag daarna zijn mening geven over het gekozen gedicht en bepalen of het wordt opgenomen in een poëziemap of een gedichtenspaarpot, waaruit enkele malen per jaar door de leerlingen het mooiste gedicht wordt gekozen.

Gedichten schrijven

Kinderen in de klas zelf gedichten laten schrijven is een experiment dat dikwijls tot heel verrassende resultaten leidt. Wanneer kinderen gedichten schrijven is het belangrijk dat ze uitdrukking geven aan wat ze voelen of denken bij de dingen die ze hebben ervaren of waarvan ze dromen. Voorop staan de gedach-

ten, het proberen de woorden zo te rangschikken dat het gaat klinken als een gedicht. Kinderen blijken daar vaak veel meer bedreven in te zijn dan je aanvankelijk zou denken. Wanneer ze nog aan het begin staan van het zelf schrijven van poëzie is het aan te bevelen ze het eerst collectief te laten doen door ze een paar beginwoorden te geven, bijvoorbeeld: 'Ik droomde dat...' of 'Ik zou wel willen...'. Ieder kind geeft dan één of twee vervolgzinnen die samen gerangschikt worden tot een heel gedicht ontstaat. De beginregel keert af en toe terug en klassikaal worden rijmwoorden of tussenwerpsels verzonnen. Vooral bij de kinderen zelf is de verrassing groot om samen een 'echt' gedicht te hebben geschreven. Heel dikwijls worden gevoelens en dromen geuit waarover kinderen tot dan toe tegen anderen en misschien ook wel tegenover zichzelf gezweven hebben. De mooiste eigen gedichten kunnen door een klas gekozen worden om in de poëziespaarpot te gaan.

Poëzieposters

Kinderen zijn erg goed in het illustreren van gedichten van zichzelf of van 'echte' dichters. Samen met de tekenleraar of een beeldend kunstenaar, kunnen posters gemaakt worden van door de kinderen gekozen gedichten. Een tentoonstelling in de klas, de bibliotheek of de schoolgangen van de zelf gemaakte posters geeft de groep die met poëzie bezig is grote voldoening en brengt ze het besef van eigen creatief vermogen bij.

Dichter in de klas

De stichting Schrijvers School Samenleving (SSS) en het Vlaams Fonds voor de Letteren bemiddelen bij dichtersbezoeken. Voor de dichters, maar ook voor de klas, is het prettig als de komst van de dichter goed is voorbereid. De leraar heeft de gedichten voorgelezen, kinderen zelf hebben hun boeken geleend uit de bibliotheek of misschien wel gekocht. Ook hier speelt het enthousiasme van de dichter en liefde voor de poëzie een grote rol. Zijn houding leidt er meestal toe dat kinderen niet uitgevraagd raken over het ontstaan van een gedicht en over alle voetangels en klemmen die je overwinnen moet om wat je wilt zeggen op papier te krijgen in woorden klanken en ritmes die je in proza misschien niet zou gebruiken.

De laatste trein

De lichten zijn overal uitgedaan.
Mensen en dieren zijn slapen gegaan,
behalve het paard in de Spoorweglaan.
Het staat in het gras van de nacht.
Het staat in het donker en wacht.

Luister, daar komt nog een trein voorbij,
over de spoordijk, vlak achter de wei.
De machinist kijkt al en mindert vaart.
Hij leunt wat naar buiten en roept: Dag paard!
Hij zwaait met zijn pet en hij lacht.
En dáár heeft het paard op gewacht.

HARRIET LAUREY (1924) schreef naast gedichten voor volwassenen, een groot aantal versjes en verhalen voor kinderen. Ze woont buiten, ver van de stad. De onderwerpen van haar gedichten zoekt ze meestal dicht bij huis. Zo schrijft ze bijvoorbeeld vaak over haar dieren.

- ★ Lees dit gedicht hardop en laat goed horen dat we lezen over de nacht waarin alles stil is. Is dat in de eerste regel al te merken? Waaraan?
- ★ Er is er één die niet slaapt. Wie is dat? En waarom slaapt hij niet?
- ★ 'Gras van de nacht', zegt de dichteres. Is dat ander gras dan gras van de dag?
- ★ Waarom wil de dichteres dat je luistert? Wat is er te horen in de stilte? Is dat geluid ver weg van het paard?
- ★ Is die machinist al eens eerder langs de wei gereden? Hoe weet je dat?
- ★ Dichten is een beetje dromen. Zie je wat hier gebeurt ook als een droom? Ken je dat zelf: iets dromen wat echt lijkt, maar in de werkelijkheid niet kan?

Zoals de wind waait

Gaat het waaien
nou, dan ga je
gauw naar buiten met je jas.
Ga de hele
middag spelen
dat je echt een zeilschip was.

Jasje open
ga maar lopen
met de wind zo in je rug.
Open houden
laat je douwen
door de wind, dan ga je vlug.

Dus je jasje
nou, dat was je
eigen zeiltje in de wind.
En dan was je
zelf het mastje.
Ja, de mast ben jij, m'n kind.

6

Ga maar zeilen
zeven mijlen
over de stoep, dat was de zee.
Dat zal vlug gaan
Nee, niet teruggaan
jij hebt nou de wind nog mee.

Laat maar waaien
laat maar draaien
laat maar gaan
laat het langs je wangen aaien
door je fraaie haren graaien
ik vind die wind jou zo goed staan.

Karel Eykman

uit: *Op blote voeten door de nacht*. De Harmonie, Amsterdam, 1994

KAREL EYKMAN (1936) schrijft al heel lang verhalen, gedichten en liedjes voor kinderen. Veel van die liedjes schreef hij voor het televisieprogramma 'De Stratenmaker-op-zee-Show'. Hij bezoekt vaak scholen waar hij over zijn werk en andere schrijvers vertelt.

- ★ Lees dit gedicht hardop en laat goed horen dat de wind erin is opgestoken. Even een zacht 'Oei oei' van de wind mag je er best tussendoor laten horen.
- ★ Dichters houden van spelletjes, soms met de taal, soms met het rijm of met het ritme in hun gedicht. Kijk eens hoe hij de regels onder elkaar heeft gezet. Waar denk je dat hij hiermee speelt?
- ★ Karel Eykman ziet de kinderen die hij hier raad geeft, wegzeilen in de wind. Denkt hij alleen aan het spelletje of ziet hij nog iets meer in jou als hij zegt: 'En dan was je zelf het mastje?'
- ★ 'Jij hebt nou de wind nog mee', zegt de dichter. Denkt hij alleen aan de wind die waait of ook aan kinderen die alles mee hebben en nog niets te maken hebben met grote-mensen-problemen? Wat denk jij?
- ★ Waarom zou de dichter vinden dat jij er zo goed uitziet als je je laat meezeilen op de wind?

Bloemen

Als alle mensen eensklaps bloemen waren
zouden zij grote bloemen zijn met lange snorren.

Vermagerende vliegen, dode torren
zouden blijven haken in hun haren.

Tandenstokers, steelsgewijs ontsproten,
zouden zwellen tot gedraaide tafelpoten,
katoenen knoppen zouden openscheuren
tot pluchen harten die naar franje geuren,

en op de bergen zouden gipsen zuilen staan
die gipsen druiven huilen.

Op het water dreven bordkartonnen blaren,
de vlinders vielen uit elkaar tot losse vlerken
en van geur verdorden alle perken
als alle mensen eensklaps bloemen waren.

LEO VROMAN (1915) is de oudste, maar ook een van de belangrijkste levende dichters van onze tijd. In zijn lange leven zijn er heel veel boeken van hem verschenen en hij heeft voor zijn werk alle grote prijzen voor poëzie van Nederland gewonnen.

Vroman is niet alleen schrijver, maar ook bioloog, tekenaar en zelfs een beetje een goochelaar met onze taal. Vaak verzint hij heel nieuwe woorden en dikwijls gebeuren er in zijn gedichten dingen die in het leven van elke dag niet kunnen gebeuren.

- ★ Lees dit gedicht hardop en laat horen dat hier een goochelaar bezig is die telkens opnieuw iets uit zijn mouw tovert. Waarmee begint hij zijn kunstje?
- ★ Probeer je die bloemenmensen eens voor te stellen. Wat zouden dan die lange snorren zijn?
- ★ Wie begint met fantaseren – en dat doet de dichter hier – kan er meestal niet meer mee ophouden. Gebeurt er, behalve met de mensen, ook iets met andere dingen?
- ★ Waarom zouden alle echte bloemenperken verdorren als de mensen geurden als bloemen?
- ★ Een vreemd gedicht, zeg je misschien, maar tegelijk doet de dichter iets wat ieder mens wel eens doet. Bedenk zelf eens zo'n regel die begint met 'Als', bijvoorbeeld: als ik het voor het zeggen had, dan... Daarna fantaseer je bijna vanzelf door net als Leo Vroman.

Zie je ik hou van je

Zie je ik hou van je,
ik vin je zoo lief en zoo licht—
je oogen zijn zoo vol licht,
ik hou van je, ik hou van je.

En je neus en je mond en je haar
en je oogen en je hals
waar je kraagje zit en je oor
met je haar er voor.

Zie je ik wou graag zijn
jou, maar het kan niet zijn,
het licht is om je, je bent
nu toch wat je eenmaal bent

O, ja, ik hou van je,
ik hou zoo vrees' lijk van je,
ik wou het heelemaal zeggen—
Maar ik kan het toch niet zeggen.

HERMAN GORTER (1864-1927), is een van de grootste dichters die Nederland heeft gekend. Veel mensen kennen nog altijd regels uit hun hoofd van de gedichten die hij al meer dan honderd jaar geleden geschreven heeft.

Veel korte gedichten van hem zouden net zo goed vandaag geschreven kunnen zijn, zoals dit 'Zie je ik hou van je'.

- ★ Lees dit gedicht hardop, maar laat goed merken dat dit eigenlijk een gedicht is dat je alleen maar zachtjes tegen niemand anders dan jezelf kunt laten horen.
- ★ Over de liefde en verliefdheid hebben dichters in alle tijden geschreven. Maar niet alleen dichters. Ook heel jonge mensen proberen vaak in woorden op papier te zeggen wat ze voelen. Verliefdheid is zo'n gevoel. Waaraan zie je in de eerste vier regels al dat de dichter naar woorden zoekt om te zeggen wat hij voelt?
- ★ In de volgende regels heeft de dichter het alleen maar over wat hij van buiten ziet van degene op wie hij verliefd is. Waaruit lees je dat zijn liefde verder gaat dan de buitenkant?
- ★ Misschien is dát wel waardoor je weet dat je echt verliefd bent: de andere willen zijn. 'Jou zijn', zegt de dichter. Waarom kan dat volgens hem niet?
- ★ Het geheim van dichten is misschien: zeggen wat je met je stem niet zeggen wilt of kan. Ook de dichter weet dat. Probeer het eens: schrijf eens een regel of een paar regels die beginnen met: 'Ik wou het helemaal niet zeggen, maar ...' Je zult zien dat het soms vanzelf poëzie wordt.

Allerschoenen

Ik houd een allerschoenendag,
allerschoenen aan de voeten
en een bijzondere schoenenvlag
zal daarbij wappren moeten.
De straten zijn vol van hun geluid,
de schoenen lopen in en uit,
in groepen, soms in stoeten.
En oude schoenen heel alleen,
die weten soms niet meer waarheen.
Daar zal de vlag voor groeten.

PIERRE KEMP (1886-1967), woonde zijn hele leven in het uiterste zuiden van ons land. Hij hield veel van de natuur in het Limburgse landschap en zijn gedichten gaan vaak over bloemen en kleuren die hij op zijn wandelingen ziet. Zijn dromen schilderde hij op kleurige doeken en elke dag schreef hij een kort gedicht dat iedere keer opnieuw zijn kinderlijke verzinsels en dromen weergeeft.

- ★ Lees dit gedicht hardop en lees het vrolijk als iemand die opeens een goed idee heeft gekregen.
- ★ Een allerschoenendag zegt de dichter, een herdenkingsdag voor alle schoenen die over straat gaan. Weet je hoe hij aan dat woord 'Allerschoenendag' komt?
- ★ Waaraan zie je, dat het niet een treurige, maar een heel vrolijke dag is, die de dichter voor ogen heeft?
- ★ Net als mensen op een feestdag lopen de schoenen in groepen of stoeten over straat. Waaraan herken je de overeenkomst tussen de schoenen en de mensen?
- ★ Probeer zelf ook eens zo'n gedicht te maken, bijvoorbeeld door te zeggen: Ik houd een allerfietsendag, een allerhondendag, een allerspijkerbroekendag, enz...

Aan een klein meisje

Dit is het land, waar grote mensen wonen.
Je hoeft er nog niet in: het is er boos.
Er zijn geen feeën meer, er zijn hormonen,
en altijd is er weer wat anders loos.

En in dit land zijn alle avonturen
hetzelfde, van een man en van een vrouw.
En achter elke muur zijn and're muren
en nooit een eenhoorn of een bieteboom.

En alle dingen hebben hier twee kanten
en alle teddyberen zijn hier dood.
En boze stukken staan in boze kranten
en dat doen boze mannen voor hun brood.

Een bos is hier alleen maar een boel bomen
en de soldaten zijn niet meer van tin.
Dit is het land waar grote mensen wonen ...
Wees maar niet bang. Je hoeft er nog niet in.

ANNIE M.G. SCHMIDT (1911-1996) is waarschijnlijk Nederlands beroemdste kinderboekenschrijfster. Wie kent niet Jip en Janneke, Pluk van de Petteflet, Abeltje of Minoes? Haar verhalen en versjesboeken kregen in Nederland en daarbuiten vele prijzen.

- ★ Lees dit gedicht hardop en doe maar alsof jij die wijze schrijfster bent die goede raad geeft aan kinderen van vandaag.
- ★ Van Annie M.G. Schmidt kent bijna iedereen wel een leuk, een gek of sprookjesachtig versje. Dit gedicht hoort daar niet bij. Wat voor soort gedicht zou je dit noemen?
- ★ Bestaat er zo'n land waar alleen grote mensen wonen? Waarom zou de dichteres het toch zo zien? Aan welk ander 'land' denkt ze?
- ★ Wat zouden de muren achter andere muren zijn? En wat doen die met mensen?
- ★ Wat wil Annie M.G. Schmidt zeggen met de soldaten die niet meer van tin zijn?
- ★ Wees maar niet bang, staat er in de laatste regel. Is die wereld waar Annie M.G. Schmidt het over heeft, om bang voor te zijn? Waar lees je dat?

Dood zijn duurt zo lang

Het is niet fijn om dood te zijn.
Soms maakt me dat een beetje bang.
Het doet geen pijn om dood te zijn,
maar dood zijn duurt zo lang.

Als je dood bent, droom je dan?
En waar droom je dan wel van?

Droom je dat je in je straat
langzaam op een trommel slaat?
Dat iemand je geroepen heeft?
Droom je dat je leeft?

Maar ach, wat maak ik me toch naar,
het duurt bij mij nog honderd jaar
voor ik een keertje dood zal gaan.

Ik laat vannacht een lampje aan.

WILLEM WILMINK (1936) heeft veel gedichten en liedjes voor kinderen geschreven. Hij probeert bij alles wat hij schrijft niet om de volwassen man te zijn die hij is, maar wordt in zijn gedichten zelf weer een kind en kijkt naar de wereld en de dingen om hem heen met een nieuwsgierige kinderlijke blik.

- ★ Lees dit gedicht hardop en laat horen dat je zelf niet goed raad weet met al die vragen over de dood.
- ★ Veel dichters schrijven over het grootste raadsel in het leven: doodgaan. Mensen herkennen zichzelf in die gedichten. Herken jij de vragen van deze jongen of dit meisje? Of denk je er heel anders over?
- ★ Hoe zou de dichter aan dat beeld komen van langzaam op een trommel slaan?
- ★ Hoe denk je, komt de dichter op de gedachte dat je droomt dat iemand je geroepen heeft? Wie zou je kunnen roepen?
- ★ Waar laat de dichter in dit gedicht zien dat hij net zo jong is als jij?
- ★ Waarom laat de jongen of het meisje uit dit gedicht vannacht een lampje aan?

Weggaan

Weggaan is iets anders
dan het huis uitsluipen
zacht de deur dichttrekken
achter je bestaan en niet
terugkeren. Je blijft
iemand op wie wordt gewacht.

Weggaan kun je beschrijven als
een soort van blijven. Niemand
wacht want je bent er nog.
Niemand neemt afscheid
want je gaat niet weg.

RUTGER KOPLAND (1934) is een van de bekende moderne dichters. Wat het meest opvallend is aan zijn gedichten is dat hij met heel weinig woorden heel veel weet te zeggen. Zijn gedichten lijken soms heel eenvoudig, maar wie goed leest, ontdekt achter de woorden gedachten die ieder mens vaak bezig houden.

- ★ Lees dit gedicht hardop en laat horen dat de dichter er in elke regel over nadenkt wat weggaan betekent.
- ★ Heeft de dichter het over gewoon even weggaan voor een boodschap, naar school gaan of buiten spelen? Waaruit lees je dat?
- ★ Zou je kunnen zeggen dat dit gedicht ook 'Niet weggaan' kon heten? Uit welke regels lees je dat?
- ★ Je bent weg en je bent er nog, zegt de dichter. Wat zou dat 'soort van blijven' zijn?
- ★ Wie dat wil leest in dit gedicht een gedachte over doodgaan. Klopt dat met alles wat de dichter over weggaan zegt en over 'niemand die op je wacht.'?

Zeer kleine speeldoos

Amarillis
hier is
in een zeepbel
Iris

hang de bel
aan een ring
en de ring
aan je neus
Amarillis

Schud je 't hoofd
speelt het licht
in de bel
met Iris
Schud je fel
breekt de bel
Amarillis

Waar is
Iris
Iris is hier geweest
Amarillis
aan een ring
en de ring
aan je neus

Wijsneus
Amarillis

PAUL VAN OSTAYEN (1896-1928), een van de grootste Vlaamse dichters, zocht lang voor andere dichters van zijn tijd dat deden, naar nieuwe vormen van poëzie en speelde met de taal, met zelfbedachte woorden en ritmes. Veel van zijn gedichten kan je bijna zingen.

- ★ **Lees dit gedicht hardop en probeer het muziekje van de speeldoos te laten horen.**
- ★ **Welk spelletje heeft de dichter op het idee gebracht dit gedicht te schrijven, denk je?**
- ★ **De dichter laat het spel zoals wij het kennen, gauw los. Waaraan zie je dat hij iets doet wat in werkelijkheid niet kan?**
- ★ **Met zijn ogen open droomt de dichter. Maar net als in een droom komt de werkelijkheid er opeens tussen. Hoe gebeurt dat hier?**
- ★ **Hoe laat de dichter zien dat ook dit maar een spel was, een droom?**

GIERZWALUWEN

'Zie, zie, zie,
zie! zie! zie!
zie!!!
tieren de zwaluwen.
twee-driemaal!
drie,
zwierende en
gierende:
Niemand die
die
bieden den
stiet ons zal!
Wie, wie? wie??
wie???
Piepende en
kriepende
zwak en ge-
zwind:
haaiende en
draaiende,
rap als de
wind:
wiegende en
vliegende,
vlug op de
vlerk,
sproeien en
roeien ze
ringsom de kerk.

Lege nu
zweven ze, en
geven ze
bucht;
hoge nu
hemelt hun'
vlerke, in de
lucht:
amper nog
hore ik ... en,
die 'k niet en
zie,
lijvelijk
zingen ze:
Wie??? wie?? wie?
wie...'

Guido Gezelle

Uit: *Volledig dichtwerk*. Pelckmans/Lannoo/Anthos, Tielt/Kapellen, 1998

23

GUIDO GEZELLE (1830-1899), was een Vlaamse priester, die vooral over alles wat hij in de natuur zag schreef. Ook meer dan honderd jaar na zijn dood lezen en zingen mensen in Vlaanderen en Nederland zijn speelse gedichten en liedjes nog altijd.

- ★ Lees dit gedicht hardop en laat ook met je stem al dat snel door de lucht scheren van de zwaluwen horen.
- ★ Niet alleen met woorden probeert de dichter je een beeld te geven van de bewegingen van de zwaluwen. Hoe nog meer?
- ★ 'Niemand die...bieden den stiet ons zal...' In het Vlaams betekent dat: 'niemand die ons tegenhoudt.' Waarom kan niemand ze tegenhouden?
- ★ Alles wat je zwaluwen in de lucht kunt zien doen, geeft de dichter in zijn mooiste Vlaams weer. Zoek die woorden op en zoek uit wat de dichter er mee wil zeggen.
- ★ Als in een droom verdwijnt de vlucht zwaluwen uit het gezicht. Maar waardoor weet de dichter dat ze er toch nog zijn?

Handige adressen

Stichting Poetry International

William Boothlaan 4

NL-3012 VJ Rotterdam

telefoon +31 (0)10 282 27 77

www.poetry.nl

*** coördineert Gedichtendag in Nederland en organiseert jaarlijks het Poetry International Kinderfestival.**

vzw Behoud de Begeerte

Congresstraat 67

B-2060 Antwerpen

Telefoon +32 (0)3 272 40 41

*** coördineert Gedichtendag in Vlaanderen**

Stichting Kinderen en Poëzie

Postbus 252

NL-5150 AG Drunen

telefoon +31 (0)416 37 30 19

*** organiseert jaarlijks een poëzieschrijfwedstrijd voor leerlingen in het basisonderwijs**

Stichting Schrijvers School Samenleving

Huddestraat 7

NL-1018 HB Amsterdam

telefoon +31 (0)20 623 49 23

*** bemiddelt bij schrijversbezoeken aan school in Nederland**

Vlaams Fonds voor de Letteren

Generaal Capiaumontstraat 11, bus 5

B-2600 Berchem

telefoon +32 (0)3 270 31 69

*** bemiddelt bij schrijversbezoeken aan school in Vlaanderen**

Stichting Plint

Postbus 164

NL-5600 AD Eindhoven

telefoon +31 (0)40 245 40 01

*** voor onder andere poëzieposters, ansichtkaarten**

Rivendell Po-T-Shirts

Zwaluw 17

NL-3435 AA NIEUWEGEIN

telefoon +31 (0)30 604 29 68

*** voor bestelling van t-shirts met gedichten**

Colofon

Deze lesbrief is een uitgave van Stichting Poetry International en vzw Behoud de Begeerte, ter gelegenheid van de derde Gedichtendag op donderdag 31 januari 2002.

Tekst: Mies Bouhuys

Redactie: Poetry International

Vormgeving: Steven Boland

Druk: Graféno, Rotterdam

De lesbrief werd mogelijk gemaakt dankzij het VSB Fonds en drukkerij Graféno.

VSB FONDS

drukkerij **Graféno** bv

De derde Gedichtendag is mogelijk gemaakt dankzij het Ministerie van OCenW, De Taalunie, PCM uitgevers, de Nederlandse Spoorwegen, Bert Schierbeekfonds, Conamus, de Boekenbon, uitgeverij De Bezige Bij, *NRC Handelsblad* en de NPS

De lessuggesties zijn verspreid naar scholen in het basisonderwijs. Nabestellen is niet mogelijk. Alle informatie uit deze lesbrief is tevens beschikbaar via www.poetry.nl/gedichtendag.

Gedichtendag is een jaarlijks terugkerend evenement op de laatste donderdag van januari. Ieder jaar wordt een lesbrief uitgegeven. Wij zouden u dankbaar zijn wanneer u uw suggesties voor verbeteringen of aanvullingen aan ons zou laten weten. U kunt die sturen naar:

Nederland:

Stichting Poetry International

Gedichtendag

William Boothlaan 4

3012 VJ Rotterdam

e-mail: gedichtendag@poetry.nl

Vlaanderen:

vzw Behoud de Begeerte

Congresstraat 67

2060 Antwerpen

e-mail: gedichtendag@begeerte.be